

**Sahibə Hidayət qızı Əliyeva⁶⁶
KİTABXANALAR SOSİAL İNSTİTUTDUR**

Kitabxanaşünaslığın mahiyyətinin metodoloji cəhətdən düzgün dərki müasir dövrdə böyük aktualıq kəsb etməklə yanaşı, həm nəzəriyyəçilər, həm də praktiklər üçün mühüm əhəmiyyətə malikdir. Müasir dövrdə dünya kitabxanaşünaslığının qarşısında duran ən mühüm vəzifə tədqiqat obyektinin təyin edilməsidir. Müasir tədqiqatçıların əksəriyyəti kitabxana işini kitabxanaşünaslığın obyektini hesab edir. Belə ki, kitabxananın bir sosial müəssisə kimi mahiyyəti kitabxana işi prosesində meydana çıxır. Kitabxana işi prosesində cəmiyyətdə kitabxana arasında, kitabxana ilə insan arasında sıx əlaqələr yaratmaqla kitabxananın əsas vəzifəsi olan cəmiyyət üzvlərinə xidmət işini tənzimləyir.

İnformasiya mahiyyətdir, məzundur, nəşr isə hadisədir, formadır. Bunlar bir-biri ilə dialektik qırılmaz əlaqədədir, bir-birinin aşkarlanmasında iştirak edir. Belə ki, “oxucu” anlayışı mütaliyəə kütləvi, ictimai tələbatını təzahür etməsini nəinki ehtiva edir, həmçinin mütaliənin sosial mənasını ifadə edir. Məhz kitabxanaşünaslığın əsas vəzifəsi insanla informasiya arasında baş verən qarşılıqlı əlaqələrin daxili proseslərini və qanunauyğunluqlarını öyrənilir. Bununla əlaqədar nə qədər dərinlən, hərtərəfli və bütün daxili komponentləri dərinlən nəzərə alaraq öyrənilsə də, bu proses sosial elmi-tədqiqat metodlarından istifadə etməklə mümkündür.

Kitabxanaşünaslıq elmdir, biliklər sistemidir. idrakı prosesdir, sosial institutdur. Sosial institut kimi formalaşmasında bir sıra elmi-nəzəri funksiyaların xüsusi rolu vardır:

1. Xüsusi elmi funksiyası,
2. Sosial funksiyası.

Kitabxanaşünaslığın elmi funksiyasından danışarkən, birinci növbədə, idrakı funksiyalarının əhəmiyyətini xüsusi qeyd etmək lazımdır. Məlumdur ki, hər bir elm kimi kitabxanaşünaslıq elmi də insanların fəaliyyəti üçün zəngin idrak imkanları açır, sosial inkişafın qanunauyğunluqlarını, müxtəlif sosial hadisələrin – kitabxanaşünaslığın nəzəri və praktiki meyillərinin başa düşülməsində onlara köməklik edir. Sosial inkişaf proseslərində kitabxanaşünaslıq elminin yeri və rolunun, onun inkişaf mexanizmlərinin aşkara çıxarmaqla, kitabxanaların cəmiyyətdəki rolunun, onun fəaliyyət istiqamətinin müasir kitabxanaşünaslığın inkişaf tendensiyalarının və istiqamətlərinin müəyyənləşməsində əhəmiyyətli rol oynayır. Müxtəlif kitabxanaşünas nəzəriyyələrinin və konsepsiyalarının aktual problemlərinin aşkara çıxmasında əhəmiyyətli rol oynayır, kitabxanaşünaslığın müasir probleminin tədqiqində yaxından köməklik göstərir.

Kitabxanaşünaslıq elmin bir sahəsi kimi praktik fəaliyyət dairəsində kitabxanalarla sıx bağlıdır. Kitabxanaların elmi-nəzəri cəhətdən əsaslandırılmaqla tətbiqi metod və üsullardan istifadə edir. Belə ki, kitabxanaşünaslıq sosial həyatın, onun ayrı-ayrı sahələrinin fəaliyyətin və inkişaf proseslərini elmi surətdə idarə etmək üçün proqnozlar, tövsiyələr işləyib hazırlamaya kömək edir. Ona gümrə də kitabxanaşünaslığın nəzəri prosesin funksiyasını özündə əks etdirməklə, onun inkişaf meyillərini üzə çıxarır və kitabxanaşünaslığın gələcək perspektivlərini müəyyən edir.

Kitabxanalarda aparılan sosioloji tədqiqatlar nəticəsi kimi irəli sürülən praktik tövsiyələr sosial amillərin iki qrupuna aid edirlər. Birinci: obyektiv xarakterli amillər- insanların həyat fəaliyyətini şərtləndirən (kitabxanaların sosial sturukturu, əməyin təşkil, mövcud şərait, eləcə də kitabxanaçı-oxucu münasibətləri), ikinci qrup: subyektiv xarakterli amillər-subyektiv məqamlar (məqsədlər, meyillər, niyyətlər, motivlər, maraqlar, İdeoloji təsəvvürlər, ictimai rəy və s.) əhatə edir. Bu iki amilin vəhdətdə öyrənilməsi şəxsiyyətlərarası cəmiyyətdə daha möhkəm sabitlik qərarlaşdıraraq vasitələrin müəyyənləşdirməyə köməklik edir.

İdeoloji funksiya kimi, kitabxanaşünaslıq elmi milli ideoloji işin bir tərkib hissəsi olmaqla, Dövlətin verdiyi qərar və göstərişlərini həyata keçirməklə böyük təbliğatçılıq işini həyata keçirir.

Sosioloji biliklərə yiyələnmək, müxtəlif səviyyəli kitabxanaşünaslıq nəzəriyyələri ilə tanış olmaq, insana konkret faktlar əsasında real vəziyyəti tam təsəvvür etmək imkanı verir ki, o, ictimai prosesdə öz yerini, mövqeyini daha dürüst başa düşsün. Onun fəallığı daha dolğun sosial məna kəsb etsin.

Əhalinin maariflənməsi, ideyaca yetkinləşməsi sahəsində dövlətin fəaliyyəti olduqca mürəkkəb işdir. Bu işin səmərəsini yüksəltməkdə ictimai rəy, kitabxanaların informasiya və təbliğat vasitəsi kimi rolu, cəmiyyətdə kitabxanaların yeri və rolu, kitabxanaların ideoloji rolu və s. göstərilir. Kitabxanaşünaslıq bir elm kimi metodoloji funksiyamı da özündə əks etdirir.

Elmşünaslığın bir tərkib hissəsi kimi kitabxanaşünaslıq müxtəlif ümumilik səviyyəsində olan sosioloji nəzəriyyələr, konsepsiyalar daha konkret elmlər sahəsinə aid olan tədqiqatlar üçün metodoloji əsas ola bilər. Belə ki, XIX əsrdə kitabxanaların sosial cəmiyyətin bir tərkib hissəsi olmaqla, bir çox nəzəriyyələrin tətbiqini uğurla həyata keçirir. Müxtəlif kitabxanaşünaslıq nəzəriyyələri, cərəyanları, istiqamətləri özünəməxsusluqları ilə fərqlənilir.

Elmşünaslığın bir sahəsi kimi Kitabxanaşünaslığın inkişafı sahəsində Dövlət qərarlarının təsdiqi və tətbiqini surətləndirdi. Belə ki, kitabxana işi sahəsində Dövlət siyasətinin əsas prinsipləri və vəzifələrinin müəyyənləşməsini qərarlaşdırdı. Bunlar aşağıdakılardır:

⁶⁶ Fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru, sahibə.aliyeva.71@mail.ru.

-Kitabxanada mühafizə olunan mədəni sərvətlərdən və informasiya vasitələrindən istifadəsini hamı üçün açıq olması, milli sərvət olan kitabxanalara dövlət qaygısı, onların fondların toxunulmazlığı və üstün maliyyələşdirilməsi, kitabxana işinin inkişafına dair Dövlət Proqramının hazırlanması və həyata keçirilməsi, kitabxana fəaliyyətini tənzimləyən qanunvericilik aktlarının qəbul və tətbiq edilməsi.

Elmsünaslığın bir sahəsi kimi kitabxanasünaslıq elmi biliklər sistemində həm diferensasiya, həm də inteqrasiya meylini müşahidə etmək mümkündür: Bir tərəfdən, insan fikrinin təbiət və cəmiyyətin inkişaf prosesinə daha da nüfuz etməsi, digər tərəfdən isə kitabxanaların bəşəriyyətin maddi və mənəvi sərvətinin məcmusu kimi bütün cəmiyyət üzvlərinə siyarət etməsi buna misaldır. Belə ki, İnsan-Şəxsiyyət-Qrup-Cəmiyyət bütün maddi dünyanın təkamülünün törəməsi kimi bir-biri ilə sıx surətdə bağlıdır. Bu qarşılıqlı əlaqə kontekstində kitabxanaların təsir mexanizmi cəmiyyətin inkişafına uyğun olaraq, daim yeniləşməkdədir. Sosial sistem kimi səciyyələnən ictimai həyatın başlıca üsurləri məhz insanlar, onların əlaqələri, qarşılıqlı fəaliyyəti və münasibətlərini davamlı olaraq inkişaf etmişdir. Cəmiyyətdə bu cür yaşama üsulu sistemli yaşama adlanır. Cəmiyyət haqqında nəzəriyyələr-cəmiyyətdə bütöv sistem kimi yaşamanın başlıca prinsiplərini araşdırmaq üçün istifadə olunur.

Aşağıdakı əsas anlayışları müəyyənləşdirmək zəruridir: 1-ci: sistem anlayışı, 2-ci: sosial sistem, 3-cü: sosial əlaqə anlayışı.

Məlumdur ki, cəmiyyət sosial əlaqələrsiz və qarşılıqlı təsirsiz mövcud ola bilməz. Belə əlaqə və təsir cəmiyyətin və fərdin ən mühüm tələbatını ödəyir. O, institusionallaşdıqda, möhkəm davamlı və yaradıcı xarakter olur. Cəmiyyətin sosial təşkili çərçivəsində sosial əlaqə və münasibətlərin müəyyən davamlılığını təmin edən spesifik bilik sahələri: sosial institutlar adlanır.

Bütün yuxarıda deyilənlərə əsaslanaraq, deyə bilərik ki, kitabxanalar sosial institutdur. Belə ki, kitabxanalar insanların tarixə nəzərən təşəkkül tapmış qarşılıqlı fəaliyyətinin formaları olub, insanların cəmiyyətdəki yaşamaq qabiliyyətini müəyyən edir. Kitabxanalar “ sosial institutdur” dedikdə, çox vaxt nizamlama, cəmiyyət əlaqələrinin tənzimlənməsi-cəmiyyət üzvləri arasında daimi və möhkəm əlaqələr, onların funksiyaları, hüquq və vasitələrinin dəqiq müəyyənəlməsi və s. başa düşülür. Kitabxanalar sosial institut kimi mədəni (ideoloji, dini, elm, təhsil, incəsənət), habelə inteqrativ (sosial birliklərin, mənafeələrinin ödənilməsində məsul olan) ola bilərlər.

Sosial institut olan kitabxanalar cəmiyyətin bir orqanı kimi yaranmış və əsas məqsədi isə cəmiyyətin intellektual, mədəni inkişafa kömək etmək, onu insanların vasitəsilə ilə təkmilləndirməkdən ibarətdir. Kitabxanaların vəzifəsi cəmiyyətin əsas sosial tələbatını yerinə yetirmək olduğundan, onun həyata keçirdiyi funksiyalar da bilavasitə sosial xarakter daşıyır.

Sosial institut kimi cəmiyyət də insanların davranışları və cəmiyyətdə mövcud olan insanların və qurumların bir-biri ilə əlaqə qurmasına və vəhdət şəklində funksiya göstərməsinə xidmət edən qurumdur.

Elmi ədəbiyyatdan məlumdur ki, cəmiyyətin sosial strukturuna qruplar və institutlar aiddir. Terminoloji lügətdə “İstitut” sözünü geniş şərh edən Amerikan sosioloqu və iqtisadçısı T. Veblen olmuşdur. O, cəmiyyətin təkamülünü sosial institutun təbii seçimi prosesi kimi başa düşülür. Belə ki, sosial institut konkret sosial tələbat və məqsədlərin təmin edilməsinə yönəldilmiş mədəni elementlər sistemidir. Sosial institutu qarşılıqlı əlaqədə olan fərdlər təşkil edir.

Sosial institutları ictimai münasibətlərin müəyyən sahəsini tənzimləyən norma və mexanizmlərin vəhdəti kimi qəbul edən sosioloqlar onları cəmiyyətin əsas elementləri kimi izah edirlər. Məhz bu xüsusiyyətləri özündə əks etdirən kitabxanalar sosial institut kimi əsas təyinatı mühüm həyatı tələbatların ödənilməsini təmin edir. Dövlətin təhlükəsizlik və sosial qaydalara olan tələbatı ödəyən, insanların elmi-fəaliyyətinin əsas sahəsi olub, intellektual səviyyənin artmasına xidmət edən kitabxanalar biliklərin qazanılmasına, gələcək nəslin sosiallaşmasına, kitabxanaçı kadrların təkmilləşməsinə xidmət edən Kitabxanalar sosial institutdur. Kitabxanaların sosial institut kimi müvəffəqiyyətli fəaliyyəti müəyyən şərtlərin reallaşmasından asılı olur:

1. Institutların hüduqlarında insanların davranışını tənzimləyən spesifik sosial norma və göstərişlərin olması,
2. Kitabxanalar cəmiyyətin sosial-siyasi, ideoloji və aksioloji (dəyərlər) strukturuna daxil edilməsi. Bu isə bir tərəfdən kitabxana fəaliyyətinin formal hüquqi əsasını təmin edir, digər tərəfdən isə kitabxana-informasiya fəaliyyətinin institusional tiplər üzərində sosial nəzarəti həyata keçirməyə imkan verir.
3. Kitabxanada normativ göstərişlərin müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilməsi və sosial nəzarətin təşkili üçün maddi vəsaitlərin və şərtlərin mövcudluğu.

Birinci şərt, Kitabxanaçı kadrların sosial statusu müəyyən sosial institutların normalarına, qaydalarına və davranış nümunələrinə uğunluğunun zəruriliyi göstərilir. Göstərilən şərt institusionallaşma prosesini, cəmiyyətin inkişafda müxtəlif sosial qrupların hərtərəfli maraq və tələbatlarını nizama salınmasının əsası olan Əmək bölgüsü ilə əlaqələndirilir. Dəqiq əmək bölgüsü, ixtisaslaşma və müvafiq ixtisas təsnifatı olmadan, heç bir sosial sistem normal fəaliyyət göstərə bilməz.

İkinci şərt, Kitabxanalar Dövlətin ideoloji təbliğat maşını kimi, təbliğat-təşviqat funksiyasını yerinə yetirir. Bunu nəzərə alaraq, kitabxanalar cəmiyyətin inkişaf maraqlarına tabe olmuşdur. Belə ki, cəmiyyətin mənəvi tələbatlarını ödəmək nöqtəyi-nəzərdən, kitabxanalar cəmiyyət üzvlərinin hər birinin sorgularına cavab vermirsə, onun fəaliyyəti qeyri-mümkündür. Belə ki, kitabxanalar cəmiyyətin bir orqanı olmaq etibarilə, istehsal-istehlak fəaliyyətində özünün informasiya təminatını həyata keçirir.

Bütün bunları nəzərə alaraq, deyə bilərik ki, kitabxanalar cəmiyyətin bir orqanı olmaq etibarilə, istehsal-istehlak fəaliyyətində özünün informasiya təminatını həyata keçirir.

Sosial sistem kimi fəaliyyət göstərən kitabxanalar cəmiyyətin bir üzvi olmaq etibarilə, ümumi davranışın

nizamlanmasının tənzimlənməsinə köməklik edir özünün funksiya, norma və qaydaları müəyyən edir. Bu funksiyalar aşağıdakılardır:

1.Kommunikativ funksiya. Bu funksiya sosial institutun fəaliyyətinin lazımi səviyyədə saxlanması və onun bütün hissələrinin daxili qarşılıqlı əlaqələrinin həyata keçirilməsi üçün zəruridir.Hər bir sosial institut başqa sosial institutun fəaliyyəti haqqında xarici informasiyanın alınmasında maraqlıdır.

2.İntegrativ funksiya. Sosial institut olaraq,kitabxanaların bütövlüyünün saxlanması funksiyası.Bu funksiya informasiya prosesi gedişində kollektiv üzvləri arasındakı daxili və xarici əlaqələrin möhkəmlənməsinə istiqamətlənir.

3.Tənzimləyici funksiya. Davranışın ümumi sosial əhəmiyyətli nümunələrinin işlənilib hazırlanmasını təmin edən funksiyalardır.Davranışın ümumi nümunələrini təkrar istehsal edən əsas sosial institut kitabxanalardır.

Cəmiyyət inkişaf etdikcə,sosial institutlar da iqtisadi,siyasi, hüquqi, mənəvi və digər münasibətlər çox mürəkkəb tərzdə bir-biri ilə qovuşur.Sosial institutlar sayəsində mədəni sərvətlərin,davranış vərdislərinin, normalarının zənginləşməsi və fərdlərin sosiallaşması həyata keçirilir.

Məlumdur ki, Sosial institut olan kitabxanalar mədəniyyətin inkişafı naminə sosial proqramların yaradıcısı və icraçısı kimi davamlı, ictimai infrastrukturun kommunikasiya sahəsidir.Məhz buna görə də oxuculara xidmət prosesində kommunikasiyanın müxtəlif formasının yradılmasında və istifadəsində yaxından iştirak etməyə borcludurlar.

Kitabxanalar müasir informasiya cəmiyyətində biliklərin idarə olunmasında, cəmiyyətlə-insan,insanla-informasiya arasında qarşılıqlı informasiya kanallarının yradılmasında və əlaqələndirilməsində,ardıcıl olaraq təkmilləşməsində,sürətlə islahatlaraparmaq və yeniləşmək vəzifəsi qarşısında dayanmaqdadır.Kommunikasiya ilə daimi yol yolçusu olmuş kitabxanalar adətləri,davranışı və əlaqələri bir-biri ilə bölüşən,institutların ünsiyyət vasitəsi kimi istifadə etdiyi kommunikasiya sistemində vcib hadisədir.

Kommunikasiyanın insanlar arasında ünsiyyət,əlaqə və insanların bir-birini qarşılıqlı anlama vasitəsi kimi bir çox növləri vardır. Sosioloqlar və kitabxanaşünaslar kommunikasiya proseslərini 3-növə ayırılır:

1.Şəxsiyyətlərarası kommunikasiya. Bu növə həmçinin kommunikasiyanın xüsusi forması olan qruplar, birliklər və s. kommunikasiyalar daxildir.

2.Kütləvi kommunikasiya.Bu kommunikasiyanın ən çox yayılmış və demək olar ki, cəmiyyətin bütün üzvlərinin, bütün idarə və müəssisənin, xüsusilə informasiya orqanının və kitabxanaların istifadə etdiyi kommunikasiyadır.Cəmiyyətdə hakim mövqe tutan kütləvi kommunikasiya insanlar sosial hissələrin açıq ümumiliyinə və ümumi sosial təcrübəyə malik olduqları vaxt həyata keçirir, reallaşır.Cəmiyyətin informasiya təminatında və insanların informasiya mübadiləsində mühüm rol oynayan kütləvi informasiya vasitələri (qəzet,jurnal və s.) kütləvi kommunikasiyanın klassik formasıdır.

3.Mədəniyyətlərarası kommunikasiya. Mədəniyyətlərarası kommunikasiya iki və daha çox müxtəlif mədəniyyətlərin əlaqəsi prosesində informasiya mübadiləsi və mədəni sərvətlərin qarşılıqlı əlaqələrin yaranmasına xidmət edir.Mədəniyyətlərarası kommunikasiya insanı cəmiyyətin mənəvi dəyərlərinə qovuşdurur.

Qloballaşan dünyada mədəniyyətlərarası kommunikasiyanın fəaliyyət sahəsi sürətlə genişlənməklə,daha intensiv xarakter alır. Həmçinin mədəniyyətlərarası kommunikasiya ölkələr, dövlətlər və millətlər arasında beynəlxalq əlaqələrin genişlənməsində,davamlı ardıcıl xarakter almasında mühüm əhəmiyyət kəsb edir.Mədəniyyətlərarası kommunikasiya mədəniyyətin zənginləşməsinə səbəb olmaqla, xalqlar arasınd dostluq və qardaşlıq əlaqələrinin möhkəmlənməsində,ayrı-ayrı mədəniyyətlərin birləşdirmək, zənginləşdirmək,ümumi bəşəri mədəniyyətə qovuşmasında mühüm amilə çevrilmişdir.

Bütün bu deyilənləri nəzərə alaraq,demək olar ki, cəmiyyətin mühüm orqanı sayılan kitabxanalar informasiyanın mənəvi-ruhi və istehsal tələbatı ödəməklə, sosial institut kimi öz fəaliyyətini həyata keçirir.

İstifadə olunan ədəbiyyat:

- 1.Xələfov A.A.Kitabxana və kommunikasiya. Kitabxanaşünaslıq və informasiya jur.№1 (4).2011.səh 7-15.
- 2.Xələfov A.A.Kitabxana fondu ümumibəşəri sərvətin məcnusudur. Kitabxanaşünaslıq və informasiya jur.№2(5) s.5-16.
- 3.Vahidov F., Agayev T.Sosiologiya.Dərs vəsaiti.2008.

Açar sözlər: Sosial institut, sosiallaşma, sosial intellekt, elmi funksiyalar, sosial funksiyalar, Elmsünaslıq, Kitabxanaşünaslıq

Ключевые слова: Социальный институт, социализация, социальный интеллект, научные функции, социальные функции, наука, библиотековедение.

Key words: Social institution, socialization, social intelligence, scientific functions, social functions, Science, Library science

Xülasə:

Məqalədə Elmsünaslığın bir sahəsi kimi Kitabxanaşünaslığın elmi-tədqiqat istiqamətindəki rolu,onun praktiki fəaliyyət kimi kitabxanalarla sıx bağlılığı göstərilir.Kitabxanaların elmi-nəzəri cəhətdən əsaslandırmaqla tətbiqi metod və üsullarından istifadə olunur. Belə ki, Kitabxanaşünaslıq sosial həyatın, onun ayrı-ayrı sahələrinin fəaliyyətini və inkişaf proseslərini elmi surətdə idarə etmək üçün proqnozlar, tövsiyələr işləyib hazırlamaya kömək edir. Ona görə də kitabxanaşünaslığın problem funksiyası onun idrakı funksiyası ilə bağlıdır.Kitabxanalar real praktik həyatda kitabxanaşünaslığın elmi-nəzəri funksiyalarını özündə əks etdirməklə yanaşı, onun inkişaf meyllərini istiqamətləndirir və kitabxanaşünaslığın gələcək prinsiplərini müəyyən edir.

Məqalədə kitabxanalarda aparılan sosioloji tədqiqatların nəticəsi kimi irəli sürülən praktik tövsiyələrin məzmun xüsusiyyəti açıqlanır, obyektiv və subyektiv amillərin xarakteristikası verilir. Eləcə də Elmsünaslığın bir tərkib hissəsi kimi

Kitabxanaşünaslığın müxtəlif ümumilik səviyyəsində olan sosioloji nəzəriyyələr, konsepsiyalar daha konkret elmlər sahəsinə aid olan tədqiqatlar üçün metodoloji əsas ola bilər. Belə ki, məqalədə müxtəlif kitabxanaşünaslıq nəzəriyyələri, cərəyanları, istiqamətləri özünəməxsusluqları ilə verilmişdir.

Библиотеки – это социальный институт

Резюме:

В статье показана научно-исследовательская деятельность библиотечного дела как отрасли науки, его тесная связь с библиотеками как практической деятельностью, использование методов и приемов библиотек с научно-теоретическим обоснованием. Таким образом, библиотечное дело помогает разрабатывать прогнозы и рекомендации по научному управлению общественной жизнью, деятельностью и процессами развития различных ее направлений. Поэтому проблемная функция библиотечного дела связана с его познавательной функцией. Библиотеки, помимо отражения научно-теоретических функций библиотечного дела в реальной жизни, отражают тенденции его развития и определяют будущие принципы библиотечного дела.

В статье описывается содержание практических рекомендаций, полученных в результате социологических исследований в библиотеках, а также характеристика объективных и субъективных факторов, а также различных теорий и направлений в библиотечном деле. Направления даны с уточнениями.

Libraries are a social institution

Summary:

The article shows the research activities of librarianship as a branch of science, its close connection with libraries as a practical activity. It uses the methods and techniques of libraries with scientific and theoretical substantiation. Thus, Librarianship helps to develop forecasts and recommendations for the scientific management of social life, the activities and development processes of its various areas. Therefore, the problem function of librarianship is related to its cognitive function. Libraries, in addition to reflecting the scientific and theoretical functions of librarianship in real life, reflect its development trends and determine the future principles of librarianship.

The article describes the content of the practical recommendations made as a result of sociological research in libraries. The characteristics of objective and subjective factors are also described. Thus, various theories and trends in librarianship. Directions are given with specifics.

RƏYÇİ: dos. S.Abbasova